

**Godin Akam Inigha Izir
Gumazim
Sekaraian Akinafarim
O
Sekaraia
Akar faragha zuim**

Godin akam inigha izir gumazim Sekaraia, an Hagai ko ingarir gumazir mam. A uaghan nighnizir gavgavim Judabar ikia ghaze, Me uamategh Godin Dipenimin ingarigh, arazir aghuibar amuamin gumazamizibar iki. Sekaraia uaghan Godin Akamin gun migia ghaze, God dughiar aghuim damighti a me bativam.

Sapta 1--8, an akam inigha izir gumazimin akam an iti, a Esekiel ko Danielin akinafarir akar e gariba, mong a dar mirara ghu. Sekaraia irebabar min garir bizibar gari, ezi an akaba, akar isin zuir aviriba iti.

Sapta 9--14, a bizir gin otivamibar gun migei, kar dughiar God ikiziba bar dar itir gumazamizibar araziba tuisighiva, egh uaghan God gumazitam amadaghtima a izi an ingangarim damuam. Akinafarir kamin akar maba akam inigha izir gumazimin akamin min, mati Iesus amizir bizir mabar mirara ghu.

**Sekaraia irebabar min
garir bizibar gari**

(Sapta 1--6)

Ikiavira Itir God ghaze, an gumazamiziba a bagh uamategham

¹ Darius Persian kantrin atrivim itima, azenir mam givazima, an namba 2in azenimin, namba 8in iakinimin, Ikiavira Itir God, migirigiar kam isava Sekaraia ganingi. Sekaraia Berekian otarim, ezi Berekia Idon otarim.

² A kamaghin migia ghaze: Ki Ikiavira Itir God, ki fomira puvira ian inazir afeziabar atari.

³ Kamaghin amizi, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim ia mikimasa na migei: Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim ghaze, ia na bagh ua iziti, ki ua ia bagh izam, kar Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin migirigiaba.

⁴ Ia uan inazir afeziabar min damu ikian marki. Fomira Godin akam inigha izir gumaziba nan akam me mikira ghaze, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar itim ghaze, ia pazavira itir arazir kuraba ataghiragh. Ezi me na barazi puvatigha, nan gin izir puvati. Kar Ikiavira Itir Godin migirigiam.

⁵ Ian ovaviba ko, Godin akam inigha izir gumaziba, me datirighin itir puvati, me bar ariaghire.

⁶ Nan akam inigha izir gumaziba, kar nan ingangarir gumaziba, me nan akaba ko, arazir ki ifongeziba isa ian ovavibagh aningizi, me me baraghan aghuagha osimtizar aven zui. Egha gin me navibagh iragha fogha ghaze, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, fomira mikemezi moghin, en arazir kurar kaba bangin ivezir kuram e ganingi.

1:1: Esra 4:24–5:1; Esra 6:14
Malakai 3:7; Luk 15:20; Jems 4:8

1:3: Jeremaia 25:5; Maika 7:19;

Akam inigha izir gumazim irebamın mın garir bizimın, hoziabar gari

⁷ Darius atrivimın itima, an namba 2 azenimın, egha an namba 11ın iakinim, kar Sebatın iakinim, an dughiar 24, Ikiavıra Itir God miğirigiar mam irebamın mın garir bizim na ganıngi. Ki Sekaraia, ki Godın akam inigha izir gumazir mam, ki Berekian otarim, ezi Berekia a Idon otarim.*

⁸ Ki dimangan irebamın mın garir bizir mamın garima, Ikiavıra Itir Godın enselin mam, hoziar aghevım gaperagha izi. A iza danganir zarir mamın tevsevibar tongın tughav itima, an akırangın hoziar aghevıba ko, baghıravıba dukumızıba koma, ghurghurıba tuıvıghav iti. Ezi enselin maba hoziar kabagh apiaghav iti.

⁹ Ezi ki azara, “Nan gumazir ekiam, bizir kabar mıngarım, manmakın?” Ezi enselin na miğeim, na ikaragha ghaze, “Ki dar mıngarım ni akagham.”

¹⁰ Ezi enselin faragha zuım, a tevsevibar tongın tughav ikia na miğia ghaze, “Ikiavıra Itir God uan enselin kaba amadazi, me ghua nguazir otevíba bar dar gari.”

¹¹ Ezi enselin ıgharazıba, enselin faragha ghua tevsevibar tongın tughav itim kamaghın a miğei, “E nguazim bar a garua garima, nguazımın gumazamızıba bar moghıra osımtızıba puvatıgha deravıram apia.”

¹² Ezi Ikiavıra Itir Godın enselin faraghavıra zuım kamaghın miğei, “O Ikiavıra Itir Godın Gavgavıba Bar İtim, ni 70plan azenıbar Jerusalem ko,

* **1:7:** Azenir kam 519, a Kraıs tıghar otıvamin dughiamın fomıra otozir dughiam, ezi an dughiam, 15 Februari. **1:8:** Akar Mogomem 6:2-4

Judan nguibar ekiaba bagha atara navim bar nin ikufi. Ni bar dughiar manamra ua men apanguvigham?”

¹³ Ezi Ikiavira Itir God, apanguvir akaba ko, gavgavim anidir migirigiaba enselin na migeir kam ganidi.

¹⁴ Ezi enselin kam, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin akam akunasa na migei: Ki ifongiar bar ekiam ko, apanguvir nighnizim Jerusalem bagha iti, an ziar mam Saion, a nan nguibar ekiam.

¹⁵ Ki fomira uan gumamaziziba mong men atara, egha Kantrin Igharazibar Gumamazibav mikemezi, me iza mizazim me gase. Me izava amiraghavira me gasighasighizir puvati. Me, me gasighasighamin mitaghniyam gafiragha bar me gasighasiki. Ezi kantrin igharaziba datirighin osimtiziba puvatigha deraghavira iti. Ezi ki osimtizir ekiam men iti.

¹⁶ Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God ghaze, Ki ua Jerusalem uan apanguvim men akaghasa izegha gifa. Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim ghaze, Me nan Dipenimin ingarighti, a ua Jerusalem tugham. Mati gumazim dipenimin ingarasa benibar an ababaniba asi moghin, me Jerusalem nguibar ekiam, an ababaniba asi, egh bar aneghuigham.

¹⁷ Ezi ensel uaghan kamaghin akam akunasa na migia ghaze, “Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim ghaze, An nguibar ekiaba bizir aghuir aviriba dagh izivagham. Eghti gumamaziziba deraghvira ikiam. Ikiavira Itir God, gavgavim ua Saion daningti, a ua tugh gavgavigham. Egh ua baghvira uam Jerusalem ginabagham.”

Sekaraia irebamın mın garir bizimın aven bulmakaun kombar gani

¹⁸ Ki irebamın mın garir bizimın aven, bulmakaun komın 4plan gari.

¹⁹ Egha ki enselin na ko miğeimın azara, “Kar manmaghın amizir biziba?” Ezi a kamaghın na ikara, “Komın kaba, dar mınğarim kamakin, da Judaba ko, Israelia ko, Jerusalemın gumazamiziba gasighasigha me aghamsighizir kantriba.”

²⁰ Egha Ikiavıra Itir God, 4plan ingangarir gumaziba nan akazıma, me vaghvagha hamana inbay sozibar suiki.

²¹ Ezi ki an azara, “Gumazir kaba tizim damuasa izi?” Ezi a kamaghın na ikara, “Kantrin pazavıra Judan nguazim gamua an gumazamiziba aghamsighiziba, ingangarir gumazir kaba izi, me damuti me atiatingti me bar men gavgaviba dikabiragham.”

2

Sekaraia ingangaribagh amir benir ababanım, irebamın mın garir bizimın aven an gari

¹ Ki kogha irebamın mın bizir mamın garima, gumazir mam ababanibagh amir benir mamın suira.

² Ezi ki an azara, “Ni managh zui?” Ezi a kamaghın na ikara, “Ki Jerusalemın ababanım damuva, an arozim ko, an ekiam gifoghasa zui.”

³ Ezi ki garima, enselin faragha na miğeim zuima enselin igharazim iza a batogha,

⁴ kamaghın a miğei, “Ni ivegh mangi gumazir igiar munam mikim suam, ‘Gumazamiziba ko, asizir aviriba bar avirasemegham, kamaghın

amizima, me Jerusalemın divazibar biribar ingaran iburagham.

⁵ Eghti ki Ikiavira Itir God, ki uabi deragh an ganam, mati ki birir avimin min an divazim aghuigham. Egh ki an aven iki, an angazangarim ko gavgavimin min ikiam.’”

God Judabar diazima me uamategha uan nguazimra ize

⁶⁻⁷ Ikiavira Itir God uan gumazamiziba kamaghin me migei, “Ia izi! Ia izi! Ki fomira tintinibar ia aghamsighizi, ia nguazir kamın danganiba bar dar ghue. Ezi datirighin, ia kalabusin itiba, ia Babilonın nguibar ekiam ategh ari ua Saionın izi. Ia dikavigh zuamira izi!”

⁸ Ikiavira Itir Godın Gavgaviba Bar Itim, uan ziar ekiam bangin gavgavim na ganiga, kantrin pazavira an gumazamizibagh amiba, a me mikimasa na amadagha ghaze, “Tina paza me gami, a paza nan bizir bar pin kozim gami.*

⁹ Ki uabi ivezir kuram me daningasava ami, eghti gumazamizir me abirazi men ingangarir gumazir kinibar ikeziba, me dikavighiva, uan apaniba pazavira me damuva me da men biziba iniam.” Bizir kam otoghtima, me bar fogh suam, Ikiavira Itir Godın Gavgaviba Bar Itim, na amada.

¹⁰ Egha Ikiavira Itir God ua ghaze, “Ia Saionın nguibamin gumazamiziba, ia mati nan guivir ki ifongezim, ia araghasiva bar akongezir ighiabar amu. Bar guizbangira, ki uabi izi ian tongin ikiam.

2:5: Aisaia 26:1; 60:19; Sekaraia 9:8; Akar Mogomem 21:23

* **2:8:** Hibrun akam deragha akar kamın mingarim abighizir puvati.

¹¹ Dughiar ekiar ki ian akurazi kamın, kantrin avırıbar gumazamiziba Ikiavıra Itir God bagh izi, an gumazamizibar ikiam. Guizbangıra, ki izi ia ko ikıva ian tongın ikiam.” Bizir kam otoghti, ia fogh suam, Ikiavıra Itir Godın Gavgavıba Bar İtim, a uabi na amadazi ki ia bagha ize.

¹² Eghti Judaba, Ikiavıra Itir Godın kantrin kamra iki, egh me an damazımın bar faraghıvıra ikiam. Eghti a bar Jerusalem gifueghıva, ua bagh anemısevegham. A Jerusalem gifongezi moghın, nguıbar ekiatam gifueghan kogham.

¹³ O gumazamiziba, ia pura ikıva oragh! Ikiavıra Itir God dikavıgha uan Nguıbam ategha e bagha izasava ami. Kamaghın amizi, e bar moghıra uan akabar kumıgh nımıra ikıva a mızuamam.

3

Sekaraia irebamın mın garir bizımın aven ofa gamir gumazıbar dapanımın gani

¹ Egha ki irebamın mın garir bizir mamın aven garıma, Ikiavıra Itir God ofa gamir gumazıbar dapanım Josua, nan aka. Josua İkiavıra Itir Godın enselın boroghın tughav iti. Ezi Josuan agharir guvimın amadaghan, Satan tughav ikia, a isi kotiam darıghasava ami.

² Ezi Ikiavıra Itir God kamaghın Satan mıgei, “Satan, ki Ikiavıra Itir God, nın atara ghaze, ni akatam mıkıman kogham! Ki Ikiavıra Itir Godın Jerusalem gifongezim, ki ni mıgıa ghaze, ni nımıra

iki. Gumazir kam Josua, ki uam a ini, a mati gumazim aviradiar avim isim inigha anemunge.”

³ Ki garima, Josuan korotiam bar pughpurizima a enselin boroghin tughav iti.

⁴ Ezi enselin kam, enselin an faragha tuivighav itibav gia ghaze, “Ia korotiar pughpurir an aghuiziba suegh.” Egha a Josua migia ghaze, “Ni oragh. Ki nin arazir kuramin osimtizim ko, korotiar pughpurir kaba suegha gifa. Ki datirighin korotiar igiaba ni daningam.”

⁵ Ki kamaghin migei, “Kamaghin ti deragham, me inir zuruzitam inigh Josuan dapanim gighuigh a ikegh.” Ezi ki mikemezi moghin, me ami. Ikiavira Itir Godin ensel an boroghin itima, enselin igharaziba korotiar igiaba Josua gazui.

⁶ Ezi gin Ikiavira Itir Godin ensel kamaghin Josua migei,

⁷ “Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim ghaze, ni nan Akar Gavgavibar gin mangiva, ingangarir ki ni daningamiba ni bar dar amuti, ki ni ateghti ni nan Dipenim ko, bizir nan ziam feba ni dar ganam. Egh ki ni ateghti, ni enselba ami moghin, nan boroghin izam.

⁸ Ofabagh amir gumazibar dapanim Josua, ni oragh. Ezi ia ofa gamir gumazir igharaziba, ia uaghan oragh. Ia mati bizir aghuir gin otivamibar ababanir gumaziba. Ia oragh. Ki uan ingangarir gumazim amadaghti a izam, an ziam Temer Ghuzir Igiam.

⁹ Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki dagiar aghuir mam inigha Josuan boroghin aneti.

Dagiar kam, a 7plan damaziba iti. Eghti dagiar kam gisiin, ki akatam osirigham. Egh ki dughiar vamiran, nguazir kamın arazir kurabar osımtızim gın amangam.

¹⁰ Ki Ikiavıra Itir Godın Gavgavıba Bar Itim, ki ghaze, dughiar kam otoghtıma, ia vaghvagh uan namakaba inıgh izi ia ko ikiam. Eghti me ia ko wainın azenibar daperagh fıghın temebar apen-gan iki, avughsi deraghvıra ikiam.”

4

Sekaraia irebamın mın garir bizimın, golin ingarizir lamın aghorımın gari

¹ Ezi Enselin faraghavıra na ko migeim, a uamategha na bagha iza, mati gumazim akuima me a gaghuri moghın, a na gaghuri.

² Egha a kamaghın nan azara, “Ni tizimın gari?” Ezi ki ghaze, “Ki garima, me golin ingarizir aghorim ko, borem arıghamın itarir ekiam, an pın iti. Ezi golin itarir ekiar kamın 7plan lamın aghorıba a gaseghav ti. Ezi 7plan lamın kaba, da vaghvagha borer itarir ekiamın itim gekuasa 7pla wikba iti.

³ Ezi olivin temer pumuning itima, lamın aghorir kam aningın tızimningın tughav iti, mam vongın itima mam vongın ti.”

⁴ Ki kamaghın ganıgha enselin azara, “Nan gumazir ekiam, bizir kabar mıngarım manmakın?”

⁵ Ezi enselin na ko migeim nan azara, “Ni fos ti puvati?” Ezi ki kamaghın a ikaragha ghaze, “Gumazir ekiam, ki fozir puvati.”

God Serubabel bagha akam akiri

⁶ Ezi ensel Ikiavira Itir Godin akam, gavmanin gumazir dapanim Serubabel daningasa, kamaghin na migei, “Kar, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin akam: Ni ingangarim damusi, ni uan midorozir gumazibar gavgavim ko, ni uan gavgavimin amodoghin bizibar amuam marki. Bar marki. Nan Duamin gavgavim ni ko ikiti, ni gavgavir kamın amodoghin ingangaribar amuam.

⁷ Eghti bizir ekiaba mati mighsiaba nin tuavim apirti, ki bar da batueghti da voroghira ikiam. Eghti ni ua nan Dipenimin ingaram, egh ni dagiar abuananam nan dipenim datighti, gumazamiziba tiariba akar suam, ‘Dipenir kam a bar dera. God deraghvira a damu!’”

⁸ Egha Ikiavira Itir God ua migirigiar mam na ganiga ghaze,

⁹ “Serubabel uan dafarimningin nan Dipenimin ingarasa danganim akirigha gifa. Egh a uabi an ingar anegivagham. Nan Dipenim givaghamin dughiamin, nan gumazamiziba fogh suam, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki uabi ni amadazi ni me bagha ghu.

¹⁰ Me ingangarimin garima a zuamira dikavigha zuir puvati, ezi men naviba bar osemi. Egh me Serubabelin gantima, an ain itir ikarizimin suiragh nan dipenimin ingaram. Me fo, ikarizir kam, dipenir ingangariba voroghira zuir abanım. Eghti me ganigh fogh suam, dipenir ingangarim deraghvira zui, eghti me bar akongegham.”

Ensel Sekaraia irebamın ganizir lamba ko, olivin temer pumuningın mın garımın, gun a miği

Ensel ua kamaghın na miği, “Lamın 7plan kaba da Ikiavıra Itir Godın damazibar ababanımın mın iti. A zurara nguazir kamın otevíba bar dar gari.”

¹¹ Ezi ki an azara, “Olivin temer pumuning, lamın aghorımın agharir guvim ko, agharir kiriamın tughav itimningın mın garım manmaghın ghu?”

¹² Egha ki uam an azara, “Kar olivin aguar manmaghın amizimning, aningın boroghın golin borem, golin itamningın torımın aven ivemara ghuaghiri?”

¹³ Ezi a kamaghın nan azara, “Ni ti fozir puvatı, a?” Ezi ki ghaze, “Puvatı, nan gumazir ekiam.”

¹⁴ Ezi ensel kamaghın na miği ghaze, “Olivin aguar kamning, aning gumazir pumuningın ababanım gamı. Ekiam, a nguazir kamın otevíba bar dar gari, egha a uan ingangarım damuasa aning amısevegħa, borem isa aningın dapanimning ginge.”

5

Sekaraia irebamın mın garır bizımın garıma, akınafarır irıghızır mam miğhegħa zui

¹ Ki ua kogħa gara irebamın mın bizır mamın garıma, akınafarır irıghızır mam miğhegħa zui.

² Ezi ensel na miği ghaze, “Ni bizır tızımın gari?” Ezi ki ghaze, “Ki garıma akınafarır irıghızır mam miğhegħa zui. Ezi an ruarım 10 mitan tu, ezi an arozım 5 mitan tu.”

³ Egha a kamaghin na migei, “Akinafarir kam ghaze, dughiar kuram otogh mangi nguazir kamın itir gumazamiziba bar me avaragham. Ezi akinafarir kamın osizirir mam ghaze, gumazir okeiba, God kantrin kamın me batuegham. Ezi akinafarir kamın osizirir igharazir mam ghaze, te ifavaribagh amua pura pin akakagha ghaze guizbangira, a uaghan me batuegham.”

⁴ Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim ghaze, “Ki akar kam amadazima, a zui, eghti a mangi okeir gumaziba ko, gumazir ifavaribagh amua pura nan ziam diboriba, a men dipenibar aven mangam. Egh akinafarir kam men dipenir akiniba ko, dagiaba bar da agivaghti, gumazir kaba bar ikuvigham.”

Sekaraia irebamın mın garir bizimın garima, amizir mam akıramın aven iti

⁵ Ezi ensel uam otogha, na migia ghaze, “Ni gan. Bizir igharazir mam ua izi.”

⁶ Ezi ki an azara, “Bizir tizim?” Ezi a ghaze, “Kar akırar mam. Egha akırar kam a mati, kantrin kamın itir gumazamiziba bizir kurar me ifongez-ibar ababanimın mın* iti.”

⁷ Akırar kamın asuam, me ainın an ingari. Ezi ki garima an asuam kuiagherizi, an aven amizir mam aperaghav iti.

⁸ Ezi ensel ghaze, “Amizir kam, an arazir kuraba bar dar nedazimın mın iti.” A mikemegha gıvagha uam amizim abıragha, akıramın asuam dukua.

⁹ Ezi ki kogha pin gara amizir pumuningın garima, aning aviziba ikia na bagha izima,

* **5:6:** Hibrun akam deragha akar kamın mingarim abıghizir puvati.

aminim iva aningın avızibar akurvazi, aning miğhegha nan amadaghan izi. Aningın avızibar ganganiba ekevegħa, mati kuarazir bagamin avıziba. Ezi aning akırar kam inigha pın miğhegha nguazim ko, overiamın tızimningın zui.

¹⁰ Ki amizir kamningın ganigha kamaghın enselin azara, “Kaning akırar kam inigha managh zui?”

¹¹ Ezi ensel kamaghın na ikara, “Aning akırar kam inigh Babilonın mangıva, a bagħ an ziam famın dipenir ekiatamın ingaram. Aning dipenimın ingarigh gıvaghıva, akırar kam an averiam datıgham. Egħti Babilonian gumazamiziba me dipenir kamın an ziam fam.”

6

Sekaraia irebamın mın garir bizimın garima, 4plan karisba iti

¹ Ki gın ua kogħa irebamın mın bizir mamın garima, karisın 4pla iti, me brasın miğhsiar pumuningın tızimın iza, azenan oto.

² Karisın faragħa izim, hoziar agheviba a kurvasi. Ezi an gın izir karis, hoziar pıziba a kurvasi.

³ Ezi aningın girara izir karis, hoziar ghurghuriba a kurvasi. Ezi bar dar gın izir karis, bagħıraviba dukumizir hoziaba a kurvasi. Ezi hoziar kaba gavgaviba dar iti.

⁴ Egħa ki kamaghın enselin azara, “Nan gumazir ekiam, karisın 4plan kabar mıngariba manmagħın għu?”

⁵ Ezi a kamaghın na ikaragħa ghaze, “Karisın

4plan kaba, da 4plan am̄nir overiam̄n p̄n itibar ababanim gami. Da datirighira nguazir kam̄n otevíba bar dar garir Ekiam̄n damazim̄n ikegha, anetegha izi.”

⁶ Hoziar p̄ziba mik̄rvazir karis, a not̄n amadaghan itir kantrin zui. Ezi hoziar ghurghuriba mik̄rvazir karis, a kantrin aruem ghuaghiri nagh̄n itim̄n zui. Ezi baghiraviba dukumizir hoziaba mik̄rvazir karis, a saut̄n amadaghan itir kantrin zui.*

⁷ Hoziar aghuir kaba, azenan otivigha, zuam̄ra kantribar manḡi da getiasava ami. Ezi ensel ghaze, “A dera, ia manḡi.” Ezi me ghue.

⁸ Ezi ensel pamtem̄n nan diagha ghaze, “Hoziar not̄n amadaghan itir kantribar ghueziba, me navir am̄rízim̄n isa Ikiav̄ra Itir God̄n Duam gan̄ngi.”

God Sekaraia m̄gei, An atrivibar dapanir asuam̄n isi Josuan dapanim daghuam

⁹ Ezi Ikiav̄ra Itir God akar kam na gan̄ga ghaze,

¹⁰ “Ni datirigh̄n Sefanaian otarim Josaian dipenim̄n manḡi otogh, gumazir 3plan kaba, Heldai, Tobia ko, Jedaia, me dama silvaba ko, golba inigh. Me Babilon̄n kalabus ategha Jerusalem̄n iza datirigh̄ram oto.

¹¹ Egh ni me da silvaba ko, golba inigh, dar atrivir dapanir asuam̄n ingarigh. Egh a inigh

* **6:6:** Hibrun akam deragha akar kam̄n m̄ngarim ab̄ghizir puvati. Gumazir maba kamagh̄n nigh̄nisi, e akar kam giraka, “An aruem uaghiri nagh̄n uaghiri,” mati, “a ghua hoziar p̄zibar gintisi.” Gumazir av̄rim kamagh̄n nigh̄nisi, “kantrin not̄n amadaghan itir kam,” a kantri Babilon̄n ababanim gami.

mangî ofa gamir gumazibar dapanim Josuan dapanim darugh, a Jehosadakîn otarim.

¹² Egh ni kamaghîn an mikim, Ikiavîra Itir Godîn Gavgaviba Bar Itim ghaze, ‘Gumazir mam, me kamaghîn a dibori, Temer Ghuzir Igiam. Eghti an aghungigh aguar ekiam gavagh bar deraghviram otogham. Egh a gîn Ikiavîra Itir Godîn ziam fer Dîpenimîn ingaram.

¹³ Guizbangira, a uabi Ikiavîra Itir Godîn Dîpenimîn ingaram. Eghti gumazamiziba atrivimîn mîn ziar ekiam a daningam. Egh a uan atrivir dabirabim daperagh gumazamizibagh ativagh men ganam. Eghti ofa gamir gumazitam an atrivir dabirabimîn boroghîn tughiv iki, aning uaning inigh ingariva, uaghara navir amirizimîn fozim aningîn tongîn ikiam.†

¹⁴ Eghti atrivimîn dapanir asuam, Ikiavîra Itir Godîn Dîpenimîn aven ikiam. Eghti gumazamiziba atrivimîn dapanir asuar kamîn ganiva God ginighnigham. Eghti gumazir kaba, Heldai, Tobia, Jedaia, ko, Sefanaian otarim Josaia, atrivimîn dapanir asuamîn ganamin ingangarim, men daribar ikiam.’

¹⁵ “Eghti gumazamizir saghuiamîn itiba iziva, men akuragh Ikiavîra Itir Godîn Dîpenimîn ingaram. Eghti ia kamaghîn fogh suam, Ikiavîra Itir Godîn Gavgavir Bar Itim ia bagha na amada. Ia

6:12: Jeremaia 23:5; 33:15; Sekaraia 3:8 † **6:13:** Hibrun akam deragha migirigiar kamîn mingarim abighizir puvati. Gumazir maba kamaghîn nighnigha ghaze, a kamaghîn migei, “A nan dîpenimîn ingarigh egh, an atrivim ko ofa gamir gumazimîn mîn iki egh uan gumazamizibagh ativagh men ganam. Eghti an atrivim ko ofa gamir ingangarir an amir kam bar deraviram otogham.”

bar deravira Ikiavira Itir Godin Akar Gavgaviba baragh dar gin mangi, eghti bizir kaba otivigham.”

God osimtıziba itir dughiam agıvagh, bar akongezir arazim damightıma an otogham

7

(Sapta 7--8)

Ikiavira Itir God ghaze, ia dagheba ataghırazir ifavarir arazim damuan marki

¹ Darius atrivimin itir dughiamin, an namba 4in azenimin, an iakinir namba 9, me Kislot a garisi, an aruer namba 4in, Ikiavira Itir God akar mam na ganingi.*

² Dughiar kamın Betelin nguibamın gumazamiziba, Sareser ko, Regemelek ko, men adarazi amangizi, me Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin Dipenimin ghue. Me deragh uari damuasa, ghua Ikiavira Itir God ko miği.

³ Egha me kamaghın ofa gamir gumaziba ko, Godin akam inigha izir gumaziba men azangsighasa, “Azenir aviriba gıvazıma, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin Dipenim ikuvigha iti. Ezi e a bagha bar osemegha aziavira iti, egha e zurara namba 5in iakinibar dagheba ataghırası. E ti zurara kamaghın damuam, o?”

⁴ Ezi Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim kamaghın na miği,

* **7:1:** Azenir kam 518, an azenir fomira Kraisin dughiamin otozim, ezi an aruem Disemba 7.

⁵ “Ni kantrin kamın gumazamiziba ko, an ofa gamir gumaziba kamaghın me mikim, ‘Guizbangıra, 70plan azeniba dar namba 5ın iakiniba ko, namba 7ın iakiniba ia dagheba ataghırgha azia aghuimazimın iti. Ezi ia nan ziam fasa arazir kam gamizir pu. Bar puvati.

⁶ Egha ia apir dughiabar, ia pura uan navibar amuti da izivaghasa ia api.’”

⁷ Fomıra Ikiavıra Itir God uan akar kam, uaghan gumazamizibav kınasa akam inigha izir gumazibagh anıngi. Dughiar kamın, Jerusalem deravıra itima bizir aghuir avırıba a gizıfa. Dughiar kamın, Jerusalem ko, nguibar ekiar an boroghın itıba ko, sautın amadaghan itıba ko, mıghsıar dozir aruem ghuaghiri naghın itıba, gumazamizir avırıba bar dagh izıfa.

Ikiavıra Itir God, Judaba kalabusın ikezir bizimın mıngarımın gun Sekaraia mıgei

⁸ Ezi Ikiavıra Itir God, akar mam ua Sekaraia ganıga ghaze,

⁹ “Bar fomıra, kı Ikiavıra Itir Godın Gavgavıba Bar Itim, akar kam uan gumazamizibagh anıga ghaze, ia arazir aghuıbara damu gumazamizıbar arazıba akır. Egh ia uan adarazir apangkuv men akurvagh.

¹⁰ Ia pazıvıra amizir paba ariaghırezıbar amuan markı. Egh borır afezıba ariaghırezıba ko, gumazamizir saghuıamın iza ia ko itıba ko, gumazamizir bizıba puvatızıba, ia pazi me damuan markı. Egh ia uaghan uan adarazi gasıghasıghan markı.

7:9: Ua Me Ini 22:21-22; Ofa Gami 19:17-18; 25:35; Godın Arazıba 10:17-19; 15:11; Jeremaıa 7:5-6; 22:3

11 “Ezi gumazamiziba akaba baraghan aghuagha uan kuaribav konegha, uan nighnizibar kumi.

12 Guizbangira, me uan dapanibagh amizi da dagiabar min gavgafi. Me nan akam baraghan aghua, ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim. Nan Duam akar kam me bagha a isa nan akam inigha izir gumazibagh aningi. Ezi me akar kamin gin zuir puvati, ezi ki puvira men atari.

13 Me nan akaba barazir puvatizir bizim bangin, ki men azangsiziba barazi puvati. Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim kamaghin, ki mikemegha gifa.

14 Bar guizbangira, ki me batoghezi, me ghua Kantrin Igharazibar Gumazamizibar tongin, pura guighav iti, mati aminir ekiam bizibagh ivara. Ezi men nguazir aghuir kam, danganir kuramin min otozi, gumazitam uam a garuir puvati.”

8

Ikiavira Itir God, ua deragh Jerusalem damuasa akam akiri

1 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim akar kam Sekaraia ganingi.

2 Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim ghaze, “Ki bar Saionin nguibamin gumazamizibagh ifonge. Kamaghin amizi, ki men akurvaghasa. Ki bar me gifonge, men apaniba bagha navim isia bar ikufi.

3 Ki uamategh izi Saionin nguibamin aven ikiam, an ziar mam Jerusalem, a bar guizbangira nan nguibar ekiamra. Jerusalem, a ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin mighsiam, eghti

me kamaghin a dipon suam, Godin Mighsiar Anogoroghezim. Eghti ikizir igharazibar gumamaziba Jerusalemın gumamazibar gan suam, ‘Guizbangira, Jerusalemia deraghavira Ekiamın gin zui.’

⁴ Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki ghaze, Midoroziba ko, osımtıziba Jerusalemın otivan kogham. Eghti gumamaziba iki bar ghurigh asadivir aghoribar suigh an tuavibar daruam. Egh me nguibar ekiamın uari akuvir danganiba bar, me pura tintinibar dapiagh avughsam.

⁵ Eghti borir doziba nguibar ekiamın uari akuvir danganibagh izivagh ikararang ikiam.

⁶ “Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki ghaze, gumamazir kabar varazira, me kamaghin nighnisi, ki mikemezir biziba ti otivan kogham. Ezi ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim kamaghin nighnizir pu. Puvati. Ki biziba bar dar amuamin gavgavim iti, ki dar amusi dar amuam.”

⁷⁻⁸ Egha Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim ghaze, “Ki uan gumamazir kantrin aruem anadi naghin itiba ko, kantrin aruem uaghiri naghin itiba, ki men akurvaghasava ami. Ki me inigh ua Jerusalemın iziti me an ikiam. Eghti me nan gumamazibar ikiti, ki men Godin ikiam, egh guizin araziba ko arazir aghuibar me damuam.”

⁹ Egha Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim ghaze, “Ia uan aghariba gavgavim dar aning, nan Dipenimın ingar. Godin akam inigha izir gumaziba, me fomira Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimın Dipenimın ingangarim forir dughiamın

ikia Godin akamin gun migei. Ezi ia datirighin men akatoribar otivizir akabara ia ua dagh nighnigh.

¹⁰ Akam inigha izir gumaziba tighar izi akar kam akunamin dughiamin, bar faraghavira, ingangarir gumaziba ko ingangarir asizibagh ivezamin dagiaba puvati. Ezi apaniba dughia bar pura tintinibar arua osimtizibagh amima, gumamaziba avughsaziba puvati. Ezi ki me gamima, namakaba uarira uariv sosi, ezi men dabirabim derazir puvati.

¹¹ Ezi Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim ghaze, Ki fomiram amizir arazim, ki datirighin itir varazira damighan kogham.

¹² Ki me ateghti, me navir amirizim ko, dabirabir aghuim ikiva uan azeniba oparam. Eghti amozir ekiar aviriba izitima men wainin ikariziba bitima, men dagheba deraviram otivam. Nan gumamazibar ikiavira itir varazira, ki me bagh bizir aghuir kabar amuam.

¹³ Ia Judaba ko Israelia, ia uagharam oragh. Fomira Kantrin Igharazibar Gumamaziziba ian garima, ian araziba ikuvizima me uan apanibav migia ghaze, 'E kamaghsua, Judaba ko, Israelia ikuvizi moghin, ia uaghan ikuvigham.' Ezi datirighin, ia Judaba ko, Israelia, ki ua ia inigh deraghvira ia damuam. Eghti Kantrin Igharazibar Gumamaziziba ian gan, uan akar gumazibav mikim suam, 'E kamaghsua, ia Judaba ko, Israelia bar deravira iti moghin, ia bar deravira ikiam.' Kamaghin amizi, ia atiatingan marki! Ia tuivigh gavgavigh iki!"

¹⁴ Ezi Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim kamaghin migei, "Fomira ian inazir afeziaba na

gamizima, ki me basemegha me gasighasighasava ami. Egha ki uan nighnizim girazir puvati. Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki men aningaghegha me gasighasiki.

¹⁵ Egha ki datirighin ghaze, Ki ua deragh Jerusalemia ko, Judabar amuasava ami. Kamaghin amizima ia atiatingan marki.

¹⁶ Egh ia arazir kabar amu: Ia bar moghirama guizin akabar gumazamizir igharazibav kim. Egh ia kotiamin deragh guizin akam akirighti, migirigiaba bar givagham.

¹⁷ Ia arazir kurabar gumazamizir igharazibar amusi nighnighan marki. Ia kotiamin mitivigh, akar ifavaribar amuan marki. Ki ifavarir arazim ko, kotiam oteghavkirir arazim ko, uarir atara uariv sozir araziba, ki bar dar aghua.”

¹⁸ Egha Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim migirigiar igharazir mam ua Sekaraia ganingi.

¹⁹ Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim kamaghin migei, “Ia iakinir namba 4, ko 5, ko 7, ko 10in, ia dar aruer maba ia osimtizir ia bativiba dagh nighnigha dagheba ataghirasi. Ezi osimtizibar dughiar kaba, da Judaba bar akongeghamin dughiar ekiaba. Kamaghin amizi, ia guizin akaba ko, gumazamizir igharaziba ko, deraghvira dapiaghamin araziba bar dagh ifongegh, dar amu.”

²⁰ Egha Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim ua kamaghin migei, “Gin nguibar ekier aviribar gumazamiziba ua Jerusalemizim izam.

²¹ Eghti nguibar ekiar mamın gumazamiziba kamaghın nguibar ekiar igharazimın gumazamizibav kim suam, ‘E Jerusalemın mangıva Ikiavıra Itir Godın Gavgavıba Bar Itimın ziam fıva deragh uari damusi, an azangam. Ia e ko izi.’

²² Ezi ikızir igharazir avırıba ko, kantrin gavgavir avırıbar gumazamiziba, me Jerusalemın izıva Ikiavıra Itir Godın Gavgavıba Bar Itimın ziam fıva, deragh uari damusi an azangıgham.

²³ Kı Ikiavıra Itir Godın Gavgavıba Bar Itim, kı ua kamaghın mıgei, Dughiar kamın saghon itir nguıbar gumazamizir 10pla izıva Judan gumazitamın korotiar otevitamın suiragh a mikim suam, ‘E kamaghın oraki, God ia ko iti. Kamaghın amizi, e uaghan ia ko ikızir vamıran ikiasa ifonge.’”

Ikiavıra Itir God uan gumazamizıbar akuraghsı, bizir igharagha garıbar amightı da otivam

9

(Sapta 9–14)

God Kantrin Igharazıbar Gumazamizıba, ıvezir kuram me danıngam

¹ Ikiavıra Itir God kamaghın uan akam na ganıga ghaze, Ikiavıra Itir God, Distrik Hadrak ko, Damaskusın nguıbar ekiam daperagh avughsı

9:1: Aisaia 17:1-3; Jeremaia 49:23-27; Amos 1:3-5 **9:1:** Aisaia 23:1-18; Esekiel 26:1–28:26; Joel 3:4-8; Amos 1:9-10; Matyu 11:21-22; Luk 10:13-14

ikiam. Guizbangira, a uan damazimningin Israelian anababar gari moghin, a kantriba bar dar gumazamizibar gari.

² Egha uaghan a Hamat, a nguibar ekier Distrik Hadrakin boroghin itim, ko, Tairin nguibam ko, Saidonin nguibamin gari. Tair ko Saidonin gumaziba ti ghaze, me fofozir aghuir aviriba iti. Ezi Ikiavira Itir God guizbangira uaghan men gari.

³ Tair, a nguibar ekier gavgavimin oto. Ezi an gumazamiziba uari bagha divazir mitiar bar gavgavimin ingarigha uan nguibar ekiam avini. Me uaghan uari bagha silvan aviriba geghufi, da nguazir minezibar min iti. Ezi me golin bar aviriba itima, da men damazibar pura bizir kinibar min iti.

⁴ Ezi puvati, Ekiam men bizir aghuiba bar da batuegham. A Tairin biziba ko, an divazir mitiar bar gavgaviba, a bar da isi ongarim da kunigham. Eghti apaniba izi men nguibar ekiam daborogh bar a gasighasigham.

⁵ Eghti Askelonin nguibar ekiamin gumazamiziba bizir kamın ganigh bar atiatigham. Me uaghan kuram iniam, eghti men nguibam, gumazamizibagin an ikian kogham. Eghti Gasaba uaghan bizir kamın ganti, osimtızir ekiam me batogham, mati amizim borim batamin mızazim a bato. Eghti men atrivim aremegham. Eghti Ekronba uaghan bizir kamın ganıva osimtızir ekier kam iniam, mati amizim borim batasa mızazim isi. Me kamaghın nighnisi, Tairba ti men akuragham. Ezi puvati, me bar ikuvigham.

9:5: Aisaia 14:29-31; Jeremaia 47:1-7; Esekiel 25:15-17; Joel 3:4-8; Amos 1:6-8; Sefanaia 2:4-7

⁶ Eghti gumazir pura tighin itir igharaziba izi Asdotin nguibar ekiamin ikiam. Ikiavira Itir God kamaghin migei, “Filistian kaba, me gumazir uari fa akaba batoziba, ki bar me dikabiragham.

⁷ Eghti Filistian ikiavira itir varazira, me nan gumamazibar min otivigh Judan anababar tongin ikiam. Jebusia* fomiram amizi moghin, Ekronba datirighin nan gumamazibar ikiam. Kamaghin amizima, me ghuziba itir asizir tuzibar aman koghiva, uaghan Judaba ataghizir dagheba, me dar aman kogham.†

⁸ “Ki uan gumamazibar garima me mizazir ekiam ini. Kamaghin amizi, ki uan kantri geghuy, midorozir gumaziba ateghtima, me nguazir kamın izeghan kogham. Ki uam apaniba ateghti me ua nan gumamaziba abiniva arazir kurabar me damuan kogham.”

Guizin atrivim izam

⁹ Ia Saionin nguibar ekiamin itir gumamaziziba, ia bar akongegh!

Ia Jerusalemın itir gumamaziziba, ia bar tiariba akar pamtemin dim.

Ia gan, ian atrivim mara ia bagha izi!

* **9:7:** Jebusia, me Jerusalemın nguibamin nguazir ghueba. Devit gin taun Jerusalem iniam, Jebusia Israelia ko iti. Ni Josua 15:63in gan. † **9:7:** Judaba asizim isamsi faragh bar deravirama an ghuzim rueghiva gin a isamigh aneremam. Ezi Filistiaba arazir kam gamir puvatigha, Moses osirizi moghin me Godin damazimin mize. (Ni vezin kabar gan: Jenesis 9:4; Ofa Gami 3:17 ko 7:26-27; Godin Araziba 12:16 ko 15:23.) Ikiavira Itir God kagh kamaghin migia ghaze, me asizim ghuziba sara ikiti me aneman a men anogroke. **9:9:** Matyu 21:5; Jon 12:15

A ziar ekiam ikiava midorozim gamuava uan
apaniba abiri.

Egha a uabi uan ziam fer puvati.

A gumazir kinir ziaba puvatizir mamın min
donkin mam gaperagha izi.

Kar donkin amebamın nguzir asem.

¹⁰ Ikiavira Itir God ghaze,

Ki karisba ko, midorozibagh amir hoziaba
batueghti, da ua Israelin tongin ikian
kogham.

Egh ki men bariba bar da apirarigham.

Ian atrivim, kantrin ekiaba bar dar amighti, da
midorozir arazim ategh deraghvira dapi-
agh, navir amirizimin ikiam.

A nguazir otevibar gumazamiziba bar me
gativagh men ganam.

Nguazir kaba, da ongarir ekiamın ikegh mangi
ongarir saghon mar itibar tugham.

Egh Yufretisin Faner ekiamın ikegh vongin
amadaghan mangi bar saghon mar
tugham.

*Ikiavira Itir God ua uan gumazamizibar
dabirabim akiri*

¹¹ Ikiavira Itir God ua kamaghın migei,

“Ki Akar Dikirizir Gavgavir mam Judaba ia ko a
gami.

Ian inazir afeziaba ofabar amuasa asizibav
sozima dar ghuziba ire.

Ezi ghuzir kam gavgavim en Akar
Dikirizir Gavgavim a ganingi.

Kamaghin amizi, ki ia teghtima ia kantrin
igharazimin kalabus ategham.

Kalabuziar kam bar ikufi,
mati me ia isa mozir ekiamin ia arighizi ia
damamin dipaba puvati.

¹² Ia kamaghin fo, ki ian akuraghasa ifonge.

Kamaghin amizi, ia uamategh uan nguibamin
izi deravira ikiam.

Ia osimtizir Bar ekiam ateri, ezi ki ia migia ghaze,
ki arazir aghuibar ia damuam.

Eghti arazir aghuir kam bar osimtizir kam
gafiragham.

¹³ Judaba, ki uan barir pimin min men suiragh, egh
Efraimin adarasi, ki uan barir afuzibar min
men suiragham.

Eghti Saionin gumaziba me mati midorozir
sabam, eghti ki Grikba ko misogham.

¹⁴ “Ikiavira Itir God uan gumazamizibagh isin
azenaram otogh barir pimin asam.

Eghti an afuziba onimarim min taghtagh
zuamira mangam.

Eghti Ikiavira Itir Godin Ekiam sigham givigh,
sautin amadaghan ikegh, pamtem sueba
akun daru, aminir bar gavgavim ko,
amozim sara izam.

¹⁵ Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, oramin
min deravira uan gumazamizibagh eghu-
vam,

eghti me katapelbar uan apanibav sogh bar
me abiragham.

Me midorozimin aven, me mati gumaziba dipar
onganiba amegha tiariba akara uan apani-
bav suagharisi.

Men ghuziba, mati me ofabar amuasa asizir
ghuzir itarim inigha, ofa gamir dakozim
ginge.

16 “Dughiar kamın, Ikiavira Itir God men God uan
gumazamiziba iniam,
mati laion sipsipbagh asighasighasava
amima, sipsipbagh eghuvir gumazim uam
me iniam.

Eghti me bar deraghvıram an nguazimın ikiam,
mati atrivimın dapanir asuamın itir dagiar
ivezir bar pın kozibar mın taghtagham.

17 Nguazir kam bar deraghti, me deravira ikiam.
Eghti gumazamizir igiaba, me dagher avırıba
ko, wainın avırıbar amıva aghungti,
men ganganıba bar deragham.”

10

God uan gumazamiziba ua me iniasa akam akıri

1 Dagheba aghungamin dughiamın, ia amozim
bagh Ikiavira Itir Godın azangsigh.

Ikiavira Itir God overiar pızim ko, ghuariam
akuvima, amozim izi,
ezi dagheba ko, bizıba aghui.

2 Gumazamiziba, me gın otivamin bizıbagh
foghasa, aseba ko kukunir gumazıbar
azangsisi.

Ezi me ifavarir akabar me gami.

Gumazir maba irebabar mıngarıbar gun mıgei,
me uaghan ia gifari.

Me ghaze ia navir amırızim iniam, ezi puvatı,
ian navir osımtızim ikıvıra ikiam.

Gumazamiziba mati sipsipba tintiniba arua
ovegha gifa.

Me geghuvir gumaziba puvatizi, kamaghin
amizi me osimtiziba ateri.

³ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin migei,

“Kantrin Igharazibar Gumazamizibar gumazir
dapanir nan gumazamiziba gativaziba,
nan navim men atara me bagha nan isi.

Ki ivezir kuram me daningam.

Judan gumazamiziba, me nan gumazamizibara.

Ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki
deraghvira men ganam,
mati sipsipbagh eghuvir gumazim uan
sipsipbar gari.

Egh ki Judan anababa bar dar amuti,

me midorozir hoziar bar gavgavimin min
ikiam.

⁴ Eghti Judan anababar tongin, gumazir dapanir
gavgavir maba otivam,

egh me mati dipenim aterir dagiaba ko,

dipenim aterir guariba ko,
midorozir barir pibar min ikiam.

⁵ Me midorozir gumazir gavgavibar min uari
inigh, uan apaniba abinti,

mati midorozir gumaziba nguibar ekiamin
zuir tuavimin uan apaniba, nguazir begh-
neazibar me dikabiri.

Ki Ikiavira Itir God me ko ikiam.

Kamaghin amizi, me bar pamtemin misogh
mangi,

hoziabagh apiazir midorozir gumazibav sogh
me abinigham.

6 “Kî Judan gumazamizibar amightî, me bar gav-gavigham.

Egh kî Israelian gumazamiziba ua me iniam.

Kî men apangkufî,

kamaghîn amizi, kî bar me inigh uamategh
men nguazimra izam.

Eghtî me deravîra ikiam, mati kî me
batoghezir puvati.

Kî Ikiavîra Itir God, kî men God,

kamaghîn amizi, kî men miğiriğiar me na
miğeiba kî da baragham.

7 Israelian gumazamiziba me midorozir gumazir
gavgavibar mîn otivigh

bar akuegham,

me mati gumaziba wainîn dipaba ame.

Eghtî men ovavir boriba ğîn otivigh,

kî Ikiavîra Itir God, me gamizir bizir aghuir
kabagh niğniğh

bar akuegham.

8 “Kî uan gumazamiziba bar men dimîva,
me akumakum me inigh izam.

Kî ua me inigh me damutî,

me fomîra ikezi moghîn bar
avirasemegham.

9 Kî guizbangîra me batuegha me aghamsîki,

ezi me pura tintinibar kantrin iğharazibar iti.

Egh me nguibar saghuiabar ikîva,

me na ğiniğniğhvîra ikiam.

Ikizir kaba uan boriba ko, me ikivîra ikîva,

bar moghîra uari akuvagh, uamategh
uan nguazimra izam.

10 Nan gumazamizir Isip ko, Asirian kantrin itiba,

- ki ua me inigh izitima,
me uan nguazimra dapiagham.
Ki nguazimin mitaghniyam gisivaghtima,
me Gileatin Distrik ko, Lebanonin nguazim
sara iniam.
Eghti gumamaziziba nguazir kam bar a
gizivagham.
- 11 Ki me inighti me uamategh uan nguibamin
izam,
eghti Isipia ko, Asiriaba ongarir ekiamin min
men tuavim apirighti, ki me abinigham.
Kamaghira, ki Isipian gavgavim agivagh,
egh uaghan Nailin Fanem damighti a
misigham.
Eghti Asirian gavgavim uaghan
givagham.
- 12 Ki uan gumamazizibar amighti me gavgav-
igham.
Eghti me nan apengan iki nan ziam fiva, nan
akabar gin mangam.
Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.”

11

Atrivir kuraba mati temer kuraba

- 1 O Lebanonin gumamaziziba, avim ian temer
sidabar isigham,
kamaghin amizi, ia tuavim apiran marki,
ia uan tiar akaba kuigh.
- 2 Sidan temeba iregha gifa, temer kaba ziar ekiaba
iti,
da ikuvigha gifa.
Kamaghin amizi, painin temeba ia azi.
Me ruarir arizimin temeba okegha gifa,

kamaghin amizi, ia Basanin itir okin temeba
ia azi.

³ Atrivibar gavgaviba ko, men ziar ekiaba gifa,
kamaghin amizi, men naviba bar osemezi, me
azi.

Ia oragh, atriviba pamtemin arava azi.

Me mati laionba Jordanin Faner miriamin
moga itir ruarir ekiam, me an temer ekiaba
okava,
a gasighasighizima da aroi.

*God, uan gumazamizibar garir gumazir da-
panir guar pumuningin migei*

⁴ Egha Ikiavira Itir God, nan God kamaghin na
migei,

“Ni sipsipbagh eghuvir gumazimin min damu.
Sipsipin kaba dar ghuaviba dav sogh dar
amasa.

⁵ Sipsipin kabar ghuaviba dav sogha ghaze,
‘E ti arazir kuram gamir puvati.’

Me sipsipbav sogha, dar tuziba dagiaba bagha da
amagava, dagiaba isa ghaze,
‘E dagiar gumazibar otivigha gifa.

Kamaghin amizi e Ikiavira Itir Godin
ziam fam.’

Ezi sipsipbagh eghuvir gumaziba me uaghan,
sipsipbar apangkuvir puvati.”

⁶ Ikiavira Itir God kamaghin migei,

“Ki nguazimin gumazamizibar apangkuvighan
kogham.

Ki uabi vaghvagh me isi men atriviba ko, men
adarazir agharibar arigham.

Eghti me pazavira me damuam, mati sipsipin
ghuaviba uari pazavira me gami.

Atriviba ko, men adarazi pazavira me damuti,
ki men akuraghan kogham.”

⁷ Ezi ki gumazir bizibagh iveza da amadiba bagha,
sipsipbagh eghuvir gumazimin min oto.

Kar sipsipin me misuegh damasava amiba.

Ezi ki sipsipbagh eghuvir gumaziba suizir aghorir
pumuning ini.

Aghorir mam, ki ziam Apangkuvim a gatigha,
igharazim, ki Navir Vamira a gati.

Ki aghorir kamningin suiragha,

sipsipin okoruar kamın gari.*

⁸ Egha ki, sipsipbagh eghuvir gumazir 3plan atara
men aghua.

Ezi me uaghan na gifongezir puvati.

Ezi iakinir vamiran aven ki me batoke.

⁹ Egha ki kamaghin sipsipin okoruar kam migei,

“Ki ua ia geghuvir gumazimin ikian kogham,
eghti me aremeghsi tina ginabaghti, an are-
megh.

Eghti me tina gasighasighasa nighnisi, me a
gasighasigh.

Eghti te miseveaghiriigha iti, me uari uan ini-
vafizibar ami!”

¹⁰ Ki gumazamizir kaba koma amizir Akar
Dikirizir Gavgavim aghorasava amua,

aghorir ki ziam Apangkuvim a gatizim,

ki a inigha anepiri.

¹¹ Kamaghin amizima, Akar Dikirizir Gavgavir
kam dughiar kamra gifa.

Ezi bizir ki amizibar aven, gumazir bizibagh
iveza da amadiba nan ganigha fo,

* **11:7:** Hibrun akam deragha akar kamın mingarim abighizir puvati.

kar Ikiavira Itir God me miġei.

12 Ezi ki kamaghin me miġei,
 “Ia nan ivezim na daningisi, ia na daning. Puvatiġti marki, ia uari.”

Ezi me 30plan silvan dagaiba isa na ganingi.

13 Gumaziba ghaze, ki ingangarir gumazir kuram.
 Egha me ivezir bar muziarim na ganingi.
 Ezi Ikiavira Itir God kamaghin na miġia ghaze,
 “Ni dagaiba isiva Godin Dipenimin dagaiba arizir danganim datigh.”

Ezi ki 30pla silvan dagaiba inigha Godin
 Dipenimin dagaiba arizir danganimin da
 ati.

14 Egha ki gin, aghorir namba 2 apiri, aghorir kam
 ki ziam Navir Vamira a garisi.

Ezi arazir kam kamaghin men akagha ghaze,
 Judaba ko Israelia, uari abigha ikizir
 pumuningin oto.

15 Ikiavira Itir God ua kamaghin na miġei,
 “Ni ua sipsibagh eghuvir gumazimin iki,
 egh dughiar kam in ni sipsibagh eghuvir gu-
 mazir kuramin min damu.

16 Guizbangira, ki uan gumamazibar ganasa gu-
 mazir mam ati,
 me mati sipsipin okoruar mam.

Ezi gumazir kam sipsipbar tongin dar ikuvizibar
 akurvazir puvati,
 egha a uaghan sipsipin ovengeziba tong da
 buria dar deir puvati.

A uaghan dar duaba nozir puvati, egha deravira
 itiba, a dagheba dagh anidir puvati.

Bar puvati.

A mīkarziba sara itiba, a uabi dar tuziba apava
dar duiaba ko, puziba sara bar da asigha da
ame.

17 O sipsipbagh eghuvir gumazir bar kurar pura
sipsipba kavkirim,
an apaniba izi an agharim ko damazir agharir
guvimīn itim misogh
an gavgaviba bar da agivagham.

Eghti an agharim an amiraghtima,
an damazir agharir guvimīn itim bar an okav-
igham.”

12

God gīn ua Jerusalem iniam

¹ Kar migirigiar Ikiavira Itir God Israelia
bagha aningizim. Ikiavira Itir God overiam ko,
nguazimīn ingarigha, gumazamizibar ingarigha,
ikirimirir angamira itim me ganingi. A kamaghin
migei,

² “Ki Jerusalem damighti a wain itir kavin min
otogham. Eghti kantrin igharazir an boroghin
ikia, a gasighasighasava amiba, me mati gu-
mazir wainin kavin kam amegha onganiziba. Me
midorozim bagh Jerusalemīn nguibar ekiamin
mangiva, me Judan nguibar dozir igharaziba bar
da sara ekiarugham.

³ Dughiar kam otogh givaghti, ki Jerusalem
damightima a dagiar bar osimtizimīn min
otogham. Eghti kantriba bar a ko misoghsi uari
akuvagh, me uari ikuvigham, mati gumazim
dagiar osimtizir kam fava mizazim isi.

⁴ Ki Ikiavira Itir God, ki dughiar kamīn apanibar
hoziabar amighti, da bar atiatigham, eghti dagh

isin apiazir gumaziba bar onganigham. Ki Jud-abagh eghuva, men apanibar hoziabar amighti dar damaziba bar okavigham.

⁵ Eghti Judan gumazir dapaniba bizir kamın ganigh, uarira uariv kim suam, ‘God, a Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, a gavgavim uan gumazamizir Jerusalemın itibagh aningi.’*

⁶ “Dughiar kamın ki Judan gumazir dapanibar amighti, me mati tuzim dafogha isi moghin, o mati witin azenir bar misingizim dafogha isia mizariaba zui. Eghti kantrin men boroghin itiba da bar givagham. Eghti Jerusalemın nguibar eki-amra, a itir danganimra ikivira ikiam.

⁷ “Ki Ikiavira Itir God, ki Judan midorozir gumazibar amighti, me faraghivira apaniba abinigh ziar ekiam iniam. Eghti Devit uan ovavir boriba ko, Jerusalemın gumazamiziba, men ziar ekiam, Judan gumazamizibar ziar ekiam gafighan kogham.

⁸ Dughiar kamın ki Ikiavira Itir God, ki Jerusalemın gumazamiziba geghuvam, mati gumazim oramın uabi modi. Ki gavgavim me daningti, gumazir midorozibar gavgavizir puvatiziba, me Atrivim Devitin min gavgavigham. Eghti Devitin ovavir borir gin otivamiba, me, men gumazir dapanibar ikiam, eghti me mati Ikiavira Itir Godin ensel o God uabi, egh me, me geghuvam.

⁹ Eghti dughiar kamın, kantrin igharazir Jerusalem ko misoghava amiba, ki bar dagh asighasigham.”

* **12:5:** Hibrun akam deragha akar kamın mingarim abighizir puvati.

Gumazir afuzimîn ruazir aremezim, me gîn an aghuimazimîn ikiam

¹⁰ Ezi Ikiavira Itir God ua ghaze, “Ki Devitîn ovaviba ko, Jerusalemîn nguibamîn itir gumazamizir igharaziba, ki me damuti, me uan navir averiabar aven apangkuvir arazim ko, God ko miğeir arazimîn gîn mangam. Egh gumazir me afuzimîn ruazim, me an ganigh a bagh bar puv aziam. Mati gumazim otarir ivariamra itima, an aremezi, an a bagha puviram azi moghîn, me bar osemegh puviram aziam.†

¹¹ Dughiar kamîn Jerusalemîn nguibamîn azirakar bar ekiam an aven otogham. Mati, me fomira Megidon danganir zarimîn ikia, asem Hadatrimon bagha bar puviram azi moghîn, men azirakam an mirara mangam.‡

¹²⁻¹⁴ Ikiziba bar, me vaghvagh an aghuimazimîn ikiva aziam. Devitîn ikizimîn adarazi uari baghvira ikiti, Natanîn ikizimîn adarazi uari baghvira ikiti, Livain ikizimîn adarazi uari

12:10: Jeremaia 31:9; Akar Mogomem 1:7 † **12:10:** Hibrun akam deragha akar kamîn mingarim abighizir puvati. Ekiam faragha kamaghîn miğia ghaze, Israelia Godra rua, egha a gîn akam giragha kamaghîn miğia ghaze, me gumazir igharazim birazi, an areme. Fofozir gumazir maba kamaghîn nighnigha ghaze, God uabi me bagh amadazir gumazim me a misoghezi an areme. Fofozir gumazir maba kamaghîn nighnisi, faragha miğirigiar igharazim iti, ezi me gîn mong akam pazav an osiri. Jon 19:37 ko Akar Mogomem 1:7 miğirigiar otevir kamning, Kraisin otozir bizimîn ababanim. ‡ **12:11:** Fofozir gumazir aviriba kamaghîn nighnisi, Hadatrimon, an aser mamîn ziam. Gumazamizir an ziam feba, me nighnizir gavgavim an ikia ghaze, an azenibar zurara dar dughiar vamiran aremegham, eghti me a bagh puviram aziam. Egha gîn, me ghaze, a uam angamira iti.

baghvira ikiti, Simein adarazir ikizim uari baghvira ikiti, eghti ikizir igharaziba bar moghiram aziam. Ikiziba bar vaghvagh uari akuvagh, eghti men gumaziba uari baghvira ikiva azitima, men amiziba uari baghvira ikiva aziam.

13

¹ “Dughiar kam otoghti ki mozir dipam damighti an anang otogh iram. Devitin ovaviba ko, Jerusalemın nguibamin itir gumazamizir igharaziba, me godin ifavaribar ziaba fava, arazir mizirizir aviribagh ami. Eghti dipar kam men arazir kuraba ruam.”

Akam inigha izir gumazir ifariba givagham

² Ikiavira Itir Godin Gavaviba Bar Itim ua kamaghın migei, “Ki dughiar kamın godin ifavarir marvir guaba nguazir kamın da batuegham, eghti gumazitam uam a dagh nighnighan kogham. Egh uaghan akam inigha izir ifavarir gumaziba ko, duar miziriziba, ki nguazir kamın da batuegham.

³ Eghti akam inigha izir gumazitam, Godin akamin min ifavarir akabav kimti, an amebam ko, afeziam uaning kamagh a mikim suam, ‘Ni uan akar ifavarimin gun migei. Kar Ikiavira Itir Godin akam puvati. Kamaghın amizi, ni aremegham.’ Gumazir kam akar ifavarir kam mikimti, an amebam ko, an afeziam afuzimin a biraghtima, an aremegham.

4 Dughiar kamın, akam inigha izir gumazir ifavariba, men tav uan irebabar mın garir biziba bagh aghumsigh, bar akongeghan kogham. Me Godın akam inigha izir gumazibar koroti-atam aghuan kogham. Egh Godın akam inigha izir gumazibar arazitam gumazamiziba gifarisi, a damighan kogham. Puvatigham.

5 A kamaghın mikim suam, ‘Ki Godın akam inigha izir gumazim puvati. Ki azenibar ingarir gumazim. Ki gumazir igharazımın pura ingargarir gumazir kinim.’*

6 Eghti gumazitam kamaghın an azaragham, ‘Kar manmaghın amizir duar kurim nın evarımın iti?’ Eghti a ifar suam, ‘Ki uan namakamın dipenimın a ini.’†

God sipsipbagh eghuvir gumazim miği

7 Ezi İkiavıra İtir Godın Gavgavim Bar İtim kamaghın miği, “O nan midorozir sabam, dikavigh na bagh uan namakam, a sipsipbar garir gumazim, a misueghtıma, sipsipba tintinimın aregham. Kamaghıra, mati gumazim sipsipın nguzibav sosi moghın, ki uan gumazamizibav sogham.

8 Egh ki kantrin kamın gumazamiziba me tuiraghti, me 3plan ikizibar otogham. Eghti ki ikizir pumuning misueghti aning aremegham. Eghti ikizir abuananam ikiam.

* **13:5:** Hibrun akam deragha akar kamın mingarim abıghizir puvati. † **13:6:** Akam inigha izir gumazir maba, me afuam inigha pura tintinibar uan mikarzim aghorir arazımın gıntisi. (Ni 1 Atriviba 18:28ın ganigh.) Egha gumaziba an evarımın afuar dıghoribar ababanibar ganigha me fo, kar akam akurir gumazim. Ezi a me gifara ghaze, puvati. **13:7:** Matyu 26:31; Mak 14:27

⁹ Eghti ikizir itir kam, a nan damazimin zueghsi, ki a damu ganigham, mati me silvaba ko, golin mineziba batueghasa, avimin da tuema da isi. Eghti me na ko mikimti, ki men migirigiaba baragham. Egh ki kamaghin me mikim suam, 'Ia nan gumazamiziba.' Eghti me kamaghin na mikimam, 'Ni Ikiavira Itir God ni en God.'"

14

Apaniba izi Jerusalemia ko misogham

¹ Eghti Ikiavira Itir Godin kotiar ekiamin dughiam izam. Eghti dughiar kamın apaniba izi Jerusalemın dagıaba ko biziba iniam. Me ian damazibar bizir aghuir kaba tuiragh uari danıngam.

² Eghti Ikiavira Itir God uabi kantrin igharaz-ibar midorozir gumaziba bar da inighti, me izi Jerusalem misogham. Me Jerusalemia abınigh bizir dipenimin itiba bar ada inıngam. Egh arazir otuaribar amizibar amuam. Egh gumazamizir kabar nar mam inıgh mangıti, me kantrin igharaz-ibar kalabusın ikiam. Eghti men akuar mam Jerusalem ateghan kogham, me an ikivira ikiam.

³ Eghti Ikiavira Itir God zurara midorozibagh ami moghin, a dikavigh mangı kantrin kabav sogham.

⁴ Midorozim otivir dughiar kamın, Ikiavira Itir God dikavigh, Jerusalemın boroghin Olivin Mıghsıam gısın tughıv ikiam. Olivin Mıghsıam a Jerusalemın aruem anadi naghın iti. Eghti Olivin Mıghsıam tongıra bıghıva, akuar pumuning

otoghti, mighsiar akua tam mangi sautin amadaghan otoghti, an akuar vuem notin amadaghan ikiam. Eghti aningın tizimningın danganir zarir ekiam ikiam.

⁵ Danganir zarir kam, a bar mangi, Asalin nguibamin otogham. Eghti ia ari danganir zarir kamın mangi vongın otogham. Fomira Usia Judan atrivimin itima, mikimkizir ekiam otozi ian ovav-iba arezi moghin, ia zuamiram aregham. Eghti dughiar kamın, Ikiavira Itir God, nan God, uan enselba bar ada inigh ia bagh izam.

⁶ Eghti angazangarim aruemin dughiamra otivan kogham. Puvati.*

⁷ Aminim pirir dughiamin, angazangarim isi mamaghira ikiam. Eghti arueba ko, dimagaribar dughiaba gıvagh, da uam otivan kogham. Ikiavira Itir God uabira, bizir otivamin kabar dughiam gifo.

⁸ Dughiar kamın, dipar aghuir ikirimirir aghuim anıdim Jerusalemın ikegh ivemar mangam, eghti an tam Amangsızim Itir Dipar Akaremin mangıtima, an tam Mediterenianın Ongarir Ekiamın mangam. Dipar kam dughiabar ivemar mamaghira ikiam, an amoziba ko, aruebar dughiamin ivemar mamaghira ikiam. A bar dakeghan kogham.

⁹ Eghti Ikiavira Itir God nguazir kamın kantriba bar dagh ativagh dar Atrivimin ikiam. Eghti a bar

* **14:6:** Hibrun akam deragha akar kamın mingarim abighizir puvati. **14:7:** Aisaia 60:19; Matyu 24:36; Akar Mogomem 21:23; 22:5 **14:8:** Esekiel 47:1; Joel 3:18; Jon 7:38; Akar Mogomem 22:1 **14:9:** Aisaia 2:2-4; 45:21-24; Sekaraia 9:9; 14:16-17

uabira, gumazamiziba bar moghira ziar vamira a darigh, an ziam fam.

¹⁰ Eghti nguazir Jerusalem boroghin itim, a voroghira itir danganir zarimin otogham, a notin amadaghan Geban nguibar ekiamin ikegh, mangi sautin amadaghan Rimonin nguibar ekiamin otogham. Jerusalem nguibar ekiamra mighsiatam gisin ikiam. Eghti Jerusalem avinamin divazir bar mitiar gavgavim, a fomira ikezi moghira, a kamaghira ikiam. Jerusalem divazim, a Benjaminin Tiar Akamin ikegh mangi, Mikebamin Tiar Akamin otogham, danganir kam tiar akar mam fomira iti. Egh ababanir mitaghniar Hananelin Tauan ikegh mangamim, a mangi me atrivim bagha wainin ingarir danganimin otogham.

¹¹ Eghti Jerusalem itir gumazamiziba danganir kam deravira ikiam, eghti bizitam ua me gasighasighan kogham.

¹² Kantrin Jerusalem ko misoziba, Ikiavira Itir God arimariar bar kuram me bagh anemangam. Arimariar kam kamakin, gumazamiziba angamira ikiti, men mikarziba ko damaziba ko mizeba bar kurighti, dar kuriba pura iram.

¹³ Dughiar kam Ikiavira Itir God me damighti, me atiatingiva onganigham. Egh me uarir boroghin itir darazir suighiva, uariv soghiva arighiram.

¹⁴ Eghti Judan gumaziba Jerusalem akurvaghsi misogham, eghti an gumazamiziba ikuvighan kogham. Egh me kantrin igharaziba bar,

me da, men gol ko silva ko korotiar avırir aghuiba inigham.

¹⁵ Eghtı men apanibar averpeniba itir danganimın, arımariar kurar kamra men hoziaba ko kamelba ko donkiba ko asızir guar igharaziba bativam.

Kantriba bar men gumazamiziba Godın ziam fam

¹⁶ Judaba uan apaniba abıraghti, men apanir mikeaghırıziba, me azenibar zurara Jerusalemın izıva Atrivimın ziam fam, a Ikiavıra Itir Godın Gavgavıba Bar Itim. Egh me Averpenibar Ikiamin Dughiar Ekiamin aven ikiam.

¹⁷ Eghtı Kantrin Igharazıbar Gumazamizıtıba, atrivim Ikiavıra Itir Godın Gavgavıba Bar Itim, me an ziam fan aghuaghti, amozim men nguazim gızan kogham.

¹⁸ Eghtı Isıpia, Averpenibar Ikiamin Dughiar Ekiamin aven iki, Ikiavıra Itir Godın izam fan aghuaghtıma, faragha ısamın mangan aghuazır darazi inızır arımariar kurar kamra, Isıpia uaghan a iniam.

¹⁹ Isıpia ko Kantrin Igharazıbar Gumazamizıba, me uaghan Averpenibar Ikiamin Dughiar Ekiamin mangı Ikiavıra Itir Godın ziam fan aghuaghıva, me uaghara uan arazır kuraba bagh ivezır kurar magh garım iniam.

²⁰ Dughiar kamın, me kamaghın nıghnıgham, bizır kaba, da Ikiavıra Itir Godın bizır zuezıbara. Hoziabar fıribagh ikezır belon muzıarıba, da uaghan osızırım kamaghın dar ikiam, “Bizır

kaba, da bar Ikiavira Itir Godin damazimin bizir zueziba.” Eghti Ikiavira Itir Godin Dipenimin itir miner kiniba, da Ikiavira Itir Godin damazimin guizin zuezir bizibar otivam, mati itarir ekia me ofa damuasa asizir ghuziba isa ofa gamir dakozim gingem.

²¹ Eghti Jerusalemia ko, Judabar dipeniba bar dar itir miner kiniba, da uaghan Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin damazimin zuezir bizibar ikiam. Eghti gin gumazamiziba ofabar amusi, pura miner kaba inigh dar ofabar amuamin asizir tuziba avigham. Dughiar kamın, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin Dipenimin bizibagh iveza, da amadir gumaziba ua ikian kogham.

**Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir
Ghurim ko Igiam**

**The Holy Bible in the Aruamu language of Madang
Province, Papua New Guinea, 2020 Edition**

**Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins
long Niugini long 2020**

copyright © 2020 Pioneer Bible Translators

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 29 Jan 2022

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea